

УДК 633.35:635.658

Слободянюк С. В., старший науковий співробітник відділу експертизи на відмінність, однорідність та стабільність

Душар М. Б., науковий співробітник відділу експертизи на відмінність, однорідність та стабільність

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: svitlana2527@gmail.com

СОЧЕВИЦЯ – ВАЖЛИВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КУЛЬТУРА

Сочевиця (англ. – *lentil*, лат. – *Lensculinaris Medis.*) – однорічна рослина родини бобових (*Fabaceae*). Її вирощують для продовольчого використання і як кормову культуру. В харчовій промисловості використовують насіння сочевиці, яке багате на білок (до 34 %), містить близько 1,5 % жиру, має високі смакові якості. З насіння крупнонасінної сочевиці виготовляють консерви, ковбаси, білкові препарати, шоколад, печиво, супи тощо. А насіння дрібнонасінної сочевиці є цінним концентрованим кормом.

Кліматичні умови України сприятливі для нормального росту і розвитку культури. Сочевиця пристосовується до умов помірно-посушливого клімату (майже вся територія України, крім Полісся), стійка до таких хвороб як фузаріоз та аскохітоз, що дає можливість вирощувати її у Лісостеповій зоні України. Культура є середньо-вибагливою до тепла, але потребує вологи на початку росту, під час проростання насіння. Коли рослини зміцніють і сформують достатньо розвинену кореневу систему, то добре витримують посуху, тому її можна вирощувати у посушливих районах Степової зони. В Україні сочевицю висівають у Полтавській, Харківській, Сумській, Вінницькій та Тернопільській областях. Середня урожайність становить 1,5 т/га.

Протягом останніх років до Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, внесено 6 сортів сочевиці. Зареєстровані сорти належать Державній установі Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України, Луганському інституту агропромислового виробництва Української академії аграрних наук та ін.

Важливе значення при селекції сочевиці як харчової культури, має величина, форма, забарвлення насінневої оболонки сім'ядолей, а також якість насіння та його зовнішній вигляд. Ось, наприклад, сочевиця харчова сорту Горлиця має зеленувато-жовте забарвлення сім'ядолей, насіння за шириною – середня, профіль у поздовжньому розрізі – широкоеліптичний, основне забарвлення шкірки сухої насіннини – зеленувато-жовте, за часом цвітіння і досягання – рання.

У сучасному сільськогосподарському виробництві вирощування сочевиці сприяє вирішенню важливого завдання – одержання високоякісного рослинного білка. Ця культура – активний азотозбирач і у симбіозі з бульбочковими бактеріями здатна засвоювати до 40 – 90 кг/га екологічно безпечного азоту, що робить її добрим попередником у сівозмінах, а її насіння – екологічно чистим продуктом харчування.

УДК:633.11:631.559

Смульська І. В., завідувач сектору – старший науковий співробітник відділу експертизи на придатність до поширення

Димитров С. Г., кандидат с.-г. наук, заступник завідувача відділу експертизи на придатність до поширення

Джулай Н. П., в.о. завідувача сектору – старший науковий співробітник відділу експертизи на придатність до поширення

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: ivanna1973@i.ua

СОРТОВІ РЕСУРСИ ЯЧМЕНЮ В УКРАЇНІ

Ячмінь належить до трійки найпоширеніших видів зерна й поступається лише кукурудзі та пшениці. Це підтверджується стабільним попитом на його зерно протягом року як вітчизняних, так і іноземних споживачів.

В Україні вирощують озимий та ярий ячмінь, проте домінує виробництво ярого. У 2016-2017 роках його виробництво в Україні склало 9,9 млн тон – це четвертий показник у світі. Більше виробляють тільки Австралія (13,4 млн тон), Росія (17,5 млн тон) та ЄС (59,8 млн тон). За нами – Канада, Туреччина, США, Аргентина, Казахстан та Іран.

Попередники. Для ячменю ярого кращими попередниками є зернобобові та просапні культури. Проте останнім часом через порушення сі-

возмін ячмінь висівають і після соняшнику. У разі загибелі озимих зернових культур ці площі пересівають переважно ярим.

Ячмінь є найбільш швидкостиглою та самозапильною культурою серед зернових колосових культур.

Основними напрямками використання ячменю є використання у пивоварній галузі, а також вирощується на зелений корм і сіно. Солома його використовується як грубий корм у тваринництві. Із зерна скловидного крупнозерного ячменю виробляють перлову та ячмінну крупу, яка містить 9-11 % білка, 8285 % крохмалю, а також борошно, яке застосовують як домішок при хлібопечінні, зокрема використовують для приготування пива.